

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	3Sžf/138/2014
Identifikačné číslo spisu:	4014200372
Dátum vydania rozhodnutia:	03.02.2015
Meno a priezvisko:	JUDr. Jozef Milučký
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2015:4014200372.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu: O. S., bytom L., právne zastúpený JUDr. Máriou Konrádovou, advokátkou, Farská 9, Nitra, proti žalovanému: Finančné riaditeľstvo Slovenskej republiky, Lazovná 63, Banská Bystrica, v konaní o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovaného č. 1100304/1/66255/2014 zo dňa 04.02.2014, konajúc o odvolaní žalobcu proti uzneseniu Krajského súdu v Nitre č. k. 11S/54/2014-119 zo dňa 15. októbra 2014, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesenie Krajského súdu v Nitre č. k. 11S/54/2014-119 zo dňa 15. októbra 2014 m e n í tak, že žalobcovi priznáva oslobodenie od súdnych poplatkov vo výške 50% poplatkovej povinnosti.

Odôvodnenie

Krajský súd v Nitre napadnutým uznesením podľa § 138 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) nepriznal žalobcovi oslobodenie od súdnych poplatkov.

V odôvodnení uznesenia krajský súd vychádzal z obsahu ustanovenia § 138 ods. 1 OSP, ktoré umožňuje vyhovieť žiadosti o oslobodenie od súdnych poplatkov iba v prípade, ak sú kumulatívne splnené obidve podmienky, teda odôvodnenosť z pohľadu pomerov účastníka a zároveň sa nejedná o svojvoľné alebo zrejme bezúspešné uplatňovanie alebo bránenie práva.

Krajský súd pri rozhodovaní bral do úvahy, že žalobca podnikal ako fyzická osoba, pričom dňa 02.03.2013 ukončil podnikateľskú činnosť. V tejto súvislosti prvostupňový súd na základe daňového priznania žalobcu k dani z príjmov fyzických osôb za rok 2013 a jeho príloh zistil, že základ dane žalobcu za uvedené zdaňovacie obdobie činí 550,45 Eur a samotná daň bola priznaná v sume 104,58 Eur. Podľa výkazu o príjmoch a výdavkoch (č. 1. 67 súdneho spisu) mal žalobca v roku 2013 príjmy v sume 33 480,- Eur a výdavky v sume 29 194,- Eur a podľa výkazu o majetku a záväzkoch za rok 2013 (č. 1. 68) mal žalobca pohľadávky v sume 14 500,- Eur a záväzky v sume 1 412,- Eur, z čoho vyplýva rozdiel majetku a záväzkov v sume 13 088,- Eur. Krajský súd poukázal na vyjadrenie žalobcu (č. 1. 103), že i keď je daňové priznanie podané za rok 2013, od ukončenia podnikateľskej činnosti (t.j. od

02.03.2013) už v priebehu roka 2013 nemal žiaden príjem až do apríla 2014, odkedy má čiastočný úväzok a príjem, ktorý už v žiadosti o oslobodenie od súdnych poplatkov uviedol.

Zároveň krajský súd pri rozhodovaní o návrhu žalobcu o priznanie oslobodenia od súdnych poplatkov bral do úvahy, že tento v roku 2011 daroval všetky nehnuteľnosti, ktorých bol vlastníkom, blízkym osobám so zriadením vecného bremena k týmto nehnuteľnostiam, spočívajúcim v jeho práve ich doživotného užívania a zriadení predkupného práva žalobcu k predmetom darovania.

Krajský súd poukázal na zistenú skutočnosť, že dňa 25.02.2011, v období nadväzujúcom na obdobie, kedy žalobca daroval nehnuteľnosti blízkym osobám, bola založená obchodná spoločnosť JS - AUTO s.r.o., ktorej jediným spoločníkom je A. F. a ktorej žalobca ako jednej z obdarovaných daroval nehnuteľnosti uvedené v darovacej zmluve zo dňa 05.01.2011 (v znení dodatku zo dňa 15.02.2011 a 23.02.2011), pri ktorých si ponechal právo doživotného bývania a užívania, resp. i predkupné právo. V tejto obchodnej spoločnosti je žalobca konateľom, pričom túto skutočnosť pri preukazovaní svojich majetkových pomerov krajskému súdu zamlčal. Ďalej krajský súd zistil, že žalobca ako štatutárny orgán uvedenej obchodnej spoločnosti v jej mene uzavrel sám so sebou ako fyzickou osobou pracovnú zmluvu, na základe ktorej žalobca pracuje v spoločnosti JS - AUTO s.r.o. ako pomocný predajca za dohodnutú mzdu 44,- Eur mesačne. V tejto súvislosti krajský súd uviedol, že je nepochybné, že z takejto sumy nie je možné v súčasných podmienkach vyžiť, aj s ohľadom na skutočnosť, že žalobca nie je evidovaný na úrade práce, sociálnych vecí a rodiny ako uchádzač o zamestnanie, a teda nepoberá ani žiadnu dávku, resp. dôchodok. Zároveň podľa krajského súdu nemožno pre účely skúmania podmienok oslobodenia od súdnych poplatkov zohľadniť skutočnosť, že by žalobca vykonával funkciu konateľa obchodnej spoločnosti bez nároku na odmenu.

Ako nepravdivé vyhodnotil krajský súd tvrdenie žalobcu, že nevlastní ani hnuťelný majetok. Krajský súd z oznámenia Okresného riaditeľstva PZ v Nitre zo dňa 28.08.2014 zistil, že žalobca je ako fyzická osoba podnikateľ evidovaný ako držiteľ - vlastník vozidiel s evidenčným číslom E., PEUGEOT 206 od 05.06.2007 a s evidenčným číslom E. RENAULT-MEGANE od 25.08.2008. Podľa krajského súdu žalobca ani ukončením podnikateľskej činnosti ako fyzická osoba neprestal byť vlastníkom, resp. držiteľom týchto vozidiel.

Krajský súd vyhodnotil ako nepravdivé i tvrdenie žalobcu, že nemá pohľadávky voči tretím osobám. Žalobca vo výkaze majetku a záväzkov k 31.12.2013 uviedol pohľadávky v sume 14 500,- Eur, záväzky v sume 1 412,- Eur a rozdiel majetku a záväzkov v sume 13 088,- Eur. V tejto súvislosti krajský súd uviedol, že i keď žalobca dňom 02.03.2013 ukončil podnikateľskú činnosť ako fyzická osoba (podľa výpisu zo živnostenského registra), uvedené pohľadávky v jeho prospech týmto dňom neprestali existovať a teda nezanikli, pričom žalobca krajskému súdu neuviedol, čo sa s týmito pohľadávkami stalo, resp. o aké pohľadávky sa jednalo.

Krajský súd má za to, že nedostatočné majetkové pomery, resp. nízky príjem môže žalobca subjektívne vnímať ako krajne ťaživé, ale ešte samy o sebe nemusia predstavovať dôvod, pre ktorý by boli naplnené podmienky podľa § 138 ods. 1 OSP na priznanie oslobodenia od súdnych poplatkov. Žalobca nepreukázal existenciu materiálnych podmienok pre priznanie oslobodenia od súdnych poplatkov a nesplnil teda ani základné zákonné podmienky na priznanie oslobodenia od súdnych poplatkov. Krajský súd prihliadol predovšetkým na skutočnosť, žalobca v predkladanom tlačive pre dokladovanie jeho pomerov uvádzal nepravdivé tvrdenia o neexistencii jeho hnuťelného majetku a pohľadávok voči tretím osobám, zamlčanie skutočností, že je žalobca konateľom v obchodnej spoločnosti s ručením obmedzeným, v ktorej je zároveň i zamestnancom.

Na základe uvedeného potom krajský súd dospel k záveru, že zistené majetkové, zárobkové, osobné, resp. celkové pomery žalobcu neodôvodňujú priznanie oslobodenia od súdnych poplatkov. Žalobca s poukazom na tieto zistenia (najmä dobrovoľné zbavovanie sa nehnuteľného majetku darovaním ešte v období pred začatím daňovej kontroly, uvádzanie nepravdivých tvrdení, resp. zamlčanie ďalších skutočností podstatných pre rozhodovanie súdu o návrhu na priznanie oslobodenia od súdnych

poplatkov) jednoznačne nepreukázal, že sa nachádza v takej sociálnej alebo finančnej tiesni, ktorá by odôvodňovala priznanie oslobodenia od súdnych poplatkov, a to i s prihliadnutím na výšku súdneho poplatku (70,- Eur) v každej jednotlivej veci.

Proti uzneseniu krajského súdu podal žalobca v zákonnej lehote (§ 204 ods. 1 v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá OSP) odvolanie z dôvodov podľa § 205 ods. 2 písm. d) a f) OSP, napádajúc neúplné zistenie skutkového stavu a nesprávne právne posúdenie veci krajským súdom. Žalobca má za to, že sú tu dôvody pre jeho oslobodenie od súdnych poplatkov, nakoľko má nízky príjem a nemá žiaden majetok.

Petitom odvolania žalobca navrhuje, aby odvolací súd uznesenie krajského súdu zmenil tak, že žalobcovi prizná oslobodenie od súdnych poplatkov v celom rozsahu.

Žalobca uviedol, že k darovaniu nehnuteľností jeho deťom, v roku 2011, ho viedli osobné rodinné a zdravotné problémy, ktoré mal v roku 2010 a vyústili do operácie. V čase predmetného darovania on ako fyzická osoba podnikateľ nemal žiadne daňové nedoplatky, nebola voči nemu začatá daňová kontrola a v podnikaní sa mu darilo. Preto nemožno podľa žalobcu konštatovať, že by sa úmyselne zbavoval majetku. Dodal, že deti, na ktoré nehnuteľnosti prepísal, mu v súčasnosti pomáhajú nielen s úhradou nákladov na život, ale aj so splátkami, ktoré na základe dohody s daňovým úradom spláca v zmysle dohodnutého splátkového kalendára.

Ku krajským súdom zistenému vlastníctvu dvoch motorových vozidiel žalobca uviedol, že motorové vozidlo PEUGEOT 206 mu bolo ukradnuté, o čom predložil potvrdenie polície a motorové vozidlo RENAULT-MEGANE ešte ako podnikateľ v roku 2008 predal ako ojazdené s tým, že kupujúci si zabezpečí jeho prepis na dopravnom inšpektoráte. O skutočnosti, že si kupujúci motorové vozidlo na seba neprepísal, sa žalobca dozvedel až z napadnutého uznesenia krajského súdu a hneď ho kontaktoval, na čo mu kupujúci prisľúbil, že zjedná nápravu. K uvádzaným tvrdeniam žalobca spolu s podaným odvolaním predložil kópiu čestného vyhlásenia kupujúceho predmetného vozidla zo dňa 06.11.2014, pána X. K., bytom L. (č. l. 130 súdneho spisu) a kópiu uznesenia Okresného riaditeľstva PZ v Nitre ČVS: ORP-1941/1-OSV-NR-2007 zo dňa 16.07.2007 o začatí trestného stíhania za prečin krádeže na nezisteného páchatľa, ktorý mal dňa 16.07.2007 dopustiť krádeže, okrem iného, aj motorového vozidla vo vlastníctve žalobcu, značky PEUGEOT 206 SW, EČ: E., rok výroby 2004 (č. l. 129 súdneho spisu).

K záložnému právu na nehnuteľnosť za účelom zabezpečenia pôžičky 7 700,- Eur žalobca uviedol, že táto bola v lehote splatnosti riadne splatená a ešte v roku 2011 žalobca so záložcom podpisoval podklady potrebné pre výmaz záložného práva. Záložné právo na zabezpečenie uvedenej pohľadávky žalobcu už nie je zapísané v časti C listu vlastníctva č. XXXX, k.ú. L., čo preukazuje žalobca k odvolaniu predloženým informatívnym výpisom z uvedeného listu vlastníctva (č. l. 131 súdneho spisu).

K pohľadávke uvedenej v daňovom priznaní žalobca uviedol, že v čase vyplňania tlačiva žiadnu pohľadávku nemal, a to z dôvodu, že tieto finančné prostriedky (za predaj motorového vozidla) boli poukázané priamo na daňový úrad na nedoplatok na dani z príjmov za rok 2012.

Žalobca opakovane uviedol, že nikdy neprenášal svoje podnikateľské riziko na štát, bol nútený rozpredať všetok majetok, ktorý v tom čase mal - všetky zásoby a majetok v podnikaní, z čoho mu vznikla daňová povinnosť voči daňovému úradu vo výške cca 42 000,- Eur, ktorú spláca dodnes, ako aj záväzky voči sociálnej a zdravotnej poisťovni, ktoré postupne uhrádzal na základe splátkových kalendárov. Uviedol, že podnikateľskú činnosť vykonával od roku 1992 do roku 2013 a svoje daňové a odvodové povinnosti si vždy plnil riadne a včas. Žalobca má za to, že v žiadosti uviedol pravdivé údaje a žiadnu skutočnosť nezamlčal.

Žalobca poukázal na skutočnosť, že od roku 2011 správca dane zmenil svoj názor a tým, že sa zmenil spôsob posudzovania predaja ojazdených motorových vozidiel mu z dôvodu nesprávneho postupu dorubil DPH, o ktorú sa žalobca nikdy neobohatil, iba ju neúčtoval, nakoľko použil s odobrením daňového úradu § 66 zákona o DPH. Tieto skutočnosti má záujem preukázať v súdnom prieskume

rozhodnutí za 28 zdaňovacích období a keďže ide o 28 súdnych konaní, nemožnosť zaplatiť mu súdny poplatok spôsobí, že nebude môcť svoje právo na spravodlivý proces uplatniť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 OSP v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá OSP) preskúmal napadnuté uznesenie krajského súdu z dôvodov a v rozsahu uvedenom v odvolaní žalobcu (§ 212 ods. 1 OSP v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá OSP) postupom bez nariadenia pojednávania podľa § 250ja ods. 2 veta prvá OSP a dospel k záveru, že odvolaniu žalobcu proti uzneseniu o nepriznaní oslobodenia od súdnych poplatkov je možné vyhovieť len čiastočne.

Najvyšší súd z predloženého spisového materiálu krajského súdu, okrem vyššie uvedeného, zistil, že žalobca sa žalobou podanou na krajskom súde dňa 23.04.2014 domáhal preskúmania rozhodnutia žalovaného č. 1100304/1/66255/2014 zo dňa 04.02.2014, ktorým žalovaný potvrdil rozhodnutie Daňového úradu Nitra č. 9401402/5/4536246/2013/Hus zo dňa 07.10.2013, ktorým správca dane žalobcovi vyrubil rozdiel dane z pridanej hodnoty v sume 19 215,24 Eur za zdaňovacie obdobie marec 2010.

Zároveň žalobca navrhol, aby mu krajský súd priznal oslobodenie od platenia súdnych poplatkov v tomto konaní z dôvodu jeho nepriaznivých majetkových pomerov.

Na výzvu krajského súdu žalobca predložil vyplnené tlačivo pre dokladovanie pomerov účastníka konania zo dňa 29.05.2014, v ktorom uviedol, že je vyučený v odbore automechanik, od 01.04.2014 pracuje ako pomocný predajca v hlavnom pracovnom pomere u zamestnávateľa JS - AUTO s.r.o., Novozámocká 4, Nitra s príjmom za mesiac apríl 2014 v sume 38,11 Eur, že nie je uchádzačom o zamestnanie na úrade práce, sociálnych vecí a rodiny, nie je poberateľom dôchodku, nemá žiaden hnuteľný ani nehnuteľný majetok, nemá vklady ani úspory, pohľadávky ani úvery, je rozvedený, má štyri zaopatrené deti, býva v rodinnom dome, ktorého vlastníčkou je C. S. a jeho výdavky na lieky sú v sume 6,- Eur mesačne. Žalobca zároveň uviedol 27 spisových značiek súdnych konaní vedených na Krajskom súde v Nitre, v ktorých je účastníkom konania o preskúmanie zákonnosti rozhodnutí Finančného riaditeľstva Slovenskej republiky. Za ďalšie skutočnosti, ktoré by mal súd zohľadniť pri rozhodovaní o oslobodení od súdnych poplatkov označil to, že od roku 1992 podnikal v oblasti predaja ojazdených vozidiel a svoje daňové povinnosti si riadne a včas plnil.

Z obsahu súdneho spisu vyplýva, že krajský súd na základe žalobcom predloženého tlačiva na preukazovanie jeho majetkových pomerov, ešte preveroval žalobcom tvrdené skutočnosti a za tým účelom vykonal rozsiahle zisťovanie majetkových pomerov žalobcu, hoci mu taká povinnosť priamo z ustanovenia § 120 ods. 2 OSP nevyplyva.

Vo vzťahu k záverom krajského súdu o nepravdivých tvrdeniach žalobcu ohľadne vlastníctva dvoch motorových vozidiel žalobcom a existencie záložným právom zabezpečenej pohľadávky žalobcu, odvolací súd konštatuje, že tento v podanom odvolaní dostatočne vysvetlil nedostatky v evidencii predmetných motorových vozidiel na jeho osobu ako i zánik zabezpečenia jeho pohľadávky spolu s jej zánikom uhradením.

Odvolací súd pripúšťa, že vo svetle súvisiacich okolností sa konanie žalobcu spočívajúce v dobrovoľnom zbavovaní sa majetku, javí ako účelové. Nemožno sa ubrániť tomu záveru, keďže sám žalobca uviedol, že v roku 2011 došlo zo strany správy daní k zmene výkladu zdaňovania predaja ojazdených motorových vozidiel daňou z pridanej hodnoty (ďalej len „DPH“), pričom žalobca mal naďalej za to, že za predaj ojazdených motorových vozidiel nebol povinný odvádzať DPH. Preto jeho možné očakávania predpokladaných výsledkov prípadných daňových kontrol na DPH, ako i predovšetkým s prihliadnutím na predmet konania vo veci samej, ktorý je spojený s autoritatívne uloženou vysokou daňovou povinnosťou žalobcovi v súvislosti s jeho podnikaním ako fyzickej osoby - ručiacej celým svojím majetkom, možno konanie žalobcu spočívajúce v zbavovaní sa majetku, označiť za účelové.

Avšak preukazovanie úmyslu vyhnúť sa týmto konaním predpokladaným budúcim záväzkom inkasu DPH štátom a nákladov spojených so súdnym prieskumom pre žalobcu nepriaznivých správnych rozhodnutí, nie je účelom konania o návrhu na priznanie oslobodenia od platenia súdnych poplatkov a presahuje jeho možnosti. Na druhej strane vyššie uvádzané skutočnosti a súvislosti môžu pri vyhodnotení tvrdení žalobcu oslabiť záver súdu o nevyhnutnej potrebe priznať mu oslobodenie od súdnych poplatkov.

Podľa ustálenej judikatúry sú pre rozhodovanie o priznaní oslobodenia o súdnych poplatkoch rozhodujúce aktuálne majetkové pomery účastníka súdneho konania a jeho reálna možnosť prístupu k súdu pri uplatňovaní a bránení práva zaplatením súdneho poplatku. Zároveň je potrebné brať do úvahy, že ustanovenie § 138 OSP nepripúšťa podmieňovanie poskytnutia individuálneho oslobodenia od platenia súdnych poplatkov skúmaním dôvodov, pre ktoré sa účastníkove majetkové pomery stali tak ťaživými, že nie je spravodlivé zvyškom spoločnosti od neho požadovať nieť zákonom stanovenú poplatkovú povinnosť. Avšak je už na súde, aby posúdil majetkové pomery účastníka tak, aby bolo možné spravodlivo rozložiť minimálnu náhradu súdneho konania v podobe súdneho poplatku medzi účastníka a štát. V tomto ohľade okolnosti predchádzajúce dobrovoľnému zbavovaniu sa majetku ako i okolnosti životnej úrovne účastníka, môžu tvoriť súvislosti, ktoré môže súd pri hodnotení dôkazov a majetkových pomerov (§ 132 OSP) žiadateľa o oslobodenie od súdnych poplatkov brať do úvahy.

Zákondarca v ustanovení § 138 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku pripúšťa možnosť čiastočného, prípadne úplného oslobodenia od súdnych poplatkov. Predpokladom priznania oslobodenia od súdnych poplatkov je v prvom rade samotná žiadosť účastníka konania, preukázanie dôvodov, spočívajúcich v majetkových, rodinných, sociálnych a finančných pomeroch účastníka, odôvodňujúcich oslobodenie od súdnych poplatkov a súčasne preukázanie, že nejde o svojvoľné alebo zrejme bezúspešné uplatňovanie alebo bránenie práva. Povinnosťou súdu je skúmať splnenie podmienok pre oslobodenie od súdnych poplatkov v každom prípade individuálne a to aj vzhľadom na individuálnosť každého konania. Oprávnenosť žiadosti preto súd hodnotí z hľadiska splnenia uvedených podmienok, pričom vychádza zo skutočností, preukázaných žiadateľom.

Majetkové pomery žalobcu nemožno považovať za skutočnosti všeobecne známe alebo známe súdu z jeho činnosti a konanie o oslobodenie od súdneho poplatku nie je konaním, v ktorom by zákon ukladal súdu vyhľadávaciu povinnosť vo vzťahu k dôkazom potrebným na zistenie skutkového stavu (§ 120 ods. 2 OSP). Je preto výlučne na žalobcovi, aby svoje tvrdenie o nepriaznivých pomeroch sám preukázal, pričom súd má povinnosť ním predkladané tvrdenia a doklady vo vzťahu k podmienkam podľa § 138 OSP a postupom podľa § 132 OSP vyhodnotiť a podľa okolností prípadu o návrhu na oslobodenie od súdnych poplatkov rozhodnúť.

Na základe získaných listinných dôkazov zabezpečených krajským súdom a vyjadrení žalobcu vyšlo okrem iného najavo, že tento začiatkom roku 2011 začal postupne scudzovať svoj nehnuteľný majetok jeho darovaním blízkym osobám. Táto skutočnosť sama o sebe, vo vzťahu k návrhu na preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovaného, podaným v apríli 2014, nemôže byť dôvodom na nepriznanie oslobodenia od súdnych poplatkov.

O oslobodení od súdnych poplatkov podľa § 138 ods. 1 OSP rozhoduje súd na návrh účastníka konania, ku ktorému je tento povinný pripojiť listinné dôkazy, deklarujúce jeho majetkové pomery.

Otázka svojvoľného, príp. zrejme bezúspešného uplatňovania alebo bránenia práva v tejto veci, vzhľadom na náročnosť predmetu súdneho prieskumu, na ktorého začatie a pokračovanie sú splnené procesné podmienky, nie je sporná.

Spornou ostáva otázka posúdenia existencie nepriaznivých majetkových pomerov žalobcu, ktoré mu bránia zaplatiť súdny poplatok za účelom využitia súdneho prieskumu zákonnosti rozhodnutí daňových orgánov a konaní predchádzajúcich ich vydaniu.

Podľa § 5 ods. 1 písm. a/ zákona č. 71/1992 Zb./ZSP poplatková povinnosť vzniká podaním návrhu,

odvolania a dovolania alebo žiadosti na vykonanie poplatkového úkonu, ak je poplatníkom navrhovateľ, odvolateľ a dovolateľ.

Podľa § 138 ods. 1 OSP na návrh môže súd priznať účastníkovi celkom alebo sčasti oslobodenie od súdnych poplatkov, ak to pomery účastníka odôvodňujú a ak nejde o svojvoľné alebo zrejme bezúspešné uplatňovanie alebo bránenie práva. Ak nerozhodne súd inak, vzťahuje sa oslobodenie na celé konanie a má i spätnú účinnosť; poplatky zaplatené pred rozhodnutím o oslobodení sa však nevracajú.

Podľa § 120 ods. 2 OSP vo veciach, v ktorých konanie možno začať aj bez návrhu, ako aj v konaniach o povolenie uzavrieť manželstvo, o určenie a zapretie rodičovstva, o osvojiteľnosti, o osvojenie, vo veciach obchodného registra a v konaniach o niektorých otázkach obchodných spoločností a družstiev (§ 200e) súd je povinný vykonať ďalšie dôkazy potrebné na zistenie skutkového stavu, hoci ich účastníci nenavrhlí.

Podľa § 125 OSP za dôkaz môžu slúžiť všetky prostriedky, ktorými možno zistiť stav veci, najmä výsluch svedkov, znalecký posudok, správy a vyjadrenia orgánov, fyzických osôb a právnických osôb, listiny, ohliadka a výsluch účastníkov. Pokiaľ nie je spôsob vykonania dôkazu predpísaný, určí ho súd.

Podľa § 132 OSP dôkazy súd hodnotí podľa svojej úvahy, a to každý dôkaz jednotlivo a všetky dôkazy v ich vzájomnej súvislosti; pritom starostlivo prihliada na všetko, čo vyšlo za konania najavo, včítane toho, čo uviedli účastníci.

Podľa § 246c ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku pre riešenie otázok, ktoré nie sú priamo upravené v tejto časti, sa použijú primerane ustanovenia prvej, tretej a štvrtej časti tohto zákona. Opravný prostriedok je prípustný, len ak je to ustanovené v tejto časti. Proti rozhodnutiu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky opravný prostriedok nie je prípustný.

Podľa čl. 35 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „Ústava SR“) občania majú právo na prácu. Štát v primeranom rozsahu hmotne zabezpečuje občanov, ktorí nie z vlastnej viny nemôžu toto právo vykonávať. Podmienky ustanoví zákon.

Podľa čl. 36 písm. a) Ústavy SR zamestnanci majú právo na spravodlivé a uspokojujúce pracovné podmienky. Zákon im zabezpečuje najmä právo na odmenu za vykonanú prácu, dostatočnú na to, aby im umožnila dôstojnú životnú úroveň.

Podľa čl. 39 ods. 1 Ústavy SR občania majú právo na primerané hmotné zabezpečenie v starobe a pri nespôsobilosti na prácu, ako aj pri strate živiteľa.

Podľa čl. 39 ods. 2 Ústavy SR každý, kto je v hmotnej núdzi, má právo na takú pomoc, ktorá je nevyhnutná na zabezpečenie základných životných podmienok.

Podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 46 ods. 2 Ústavy SR, kto tvrdí, že bol na svojich právach ukrátený rozhodnutím orgánu verejnej správy, môže sa obrátiť na súd, aby preskúmal zákonnosť takéhoto rozhodnutia, ak zákon neustanoví inak. Z právomoci súdu však nesmie byť vylúčené preskúmanie rozhodnutí týkajúcich sa základných práv a slobôd.

Účelom ustanovenia § 138 OSP je, aby účastníkovi súdneho konania nebolo len pre jeho majetkové a sociálne pomery znemožnené uplatňovať alebo brániť svoje právo, zaručené mu v čl. 46 ods. 1 a 2 Ústavy SR.

Z údajov predkladaných žalobcom a jeho tvrdení vo vzťahu k jeho majetkovým pomerom vyplýva, že dôsledne preukazuje svoju vlastnú formálnu nemajetnosť - nepodniká, nie je evidovaný ako poberateľ podpory v nezamestnanosti alebo dávok v hmotnej núdzi, ani iných sociálnych dávok, nevlastní žiaden majetok a nemá žiaden príjem, okrem mesačnej mzdy vo výške 44,- Eur, poberanej na základe pracovnej zmluvy uzavretej dňa 01.04.2014 s obchodnou spoločnosťou JS-AUTO s.r.o., kde ako zamestnanec na polovičný pracovný úväzok má v náplni práce preberanie motorových vozidiel v autobazáre, ich ponúkanie a predvádzanie klientom. Ako sám uvádza, žije v spoločnej domácnosti so svojimi deťmi, náklady na bývanie nemá, na stravu prispieva z vyššie uvedeného príjmu, potrebné ošatenie zatiaľ má a v prípade potreby mu pomáhajú deti (č. l. 105 súdneho spisu).

Z pohľadu existencie disponibilného majetku žalobcu je možné konštatovať, že jeho majetkové pomery nestačia na to, aby mohol zaplatiť potrebný súdny poplatok vo výške 70,- Eur. Avšak vychádzať len z tejto jednoduchovej rovnice a čisto formálneho hodnotenia majetkových pomerov žalobcu, by v tomto prípade nebolo spravodlivé. Predovšetkým vo vzťahu k účastníkom, ktorí sa ocitli v ťažkej životnej situácii a na pomoc od štátu formou oslobodenia od súdnych poplatkov sú skutočne odkázaní, pretože nie sú schopní sami si pomôcť z ťaživej životnej situácie a zaobstarat' si majetok a príjem na takej úrovni, aby im zaplatenie súdneho poplatku neprimerane neznižilo i tak nízku životnú úroveň.

Nesporným faktom je, že žalobca zamlčal skutočnosť, že je od 28.04.2011 konateľom obchodnej spoločnosti JS-AUTO s.r.o., v ktorej je aj od 01.04.2014 zamestnaný na polovičný pracovný úväzok (päť hodín týždenne), s dohodnutou mzdou 44,- Eur mesačne. Z uvedeného vyplýva, že si sám so sebou z pozície štatutárneho orgánu zamestnávateľa a pre seba ako zamestnanca, dohodol zákonom minimálne určenú hodinovú mzdu 2,023 Eur (minimálna mzda od 01.01.2014 bola 352,00 Eur za mesiac pre zamestnanca odmeňovaného mesačnou mzdou, 2,023 Eur za každú odpracovanú hodinu zamestnancom).

Zo súvah a výkazov ziskov a strát obchodnej spoločnosti JS-AUTO s.r.o., nachádzajúcich sa v Registri účtovných závierok, uverejnených na internete Ministerstvom financií Slovenskej republiky vyplýva, že táto obchodná spoločnosť je v dobrej finančnej kondícii, nie je insolventná a je spôsobilá dosahovať zisk. Navyše je registrovaným platcom na DPH, čo znamená, že dosahuje dostatočný obrat na základe svojej podnikateľskej činnosti. Žalobca je v tejto obchodnej spoločnosti štatutárnym orgánom, vykonáva funkciu konateľa. Prostredníctvom tejto činnosti sa aktívne, s potrebnou odbornou starostlivosťou a zodpovednosťou vyplývajúcou mu z ustanovenia § 133 a nasl. Obchodného zákonníka, aktívne podieľa na obchodnom a finančnom riadení spoločnosti a na dosahovaní zisku. Nemaľ a nezanedbateľný podiel na obchodnom výsledku, príp. úspechu tejto obchodnej spoločnosti, resp. napĺňaní predmetu jej činnosti a účelu jej podnikania, ktorým je dosahovanie zisku, majú napr. aj skúsenosti a know - how žalobcu v pozícii štatutárneho orgánu i zamestnanca, nadobudnuté počas jeho dlhoročnej podnikateľskej činnosti ako fyzickej osoby v oblasti predaja ojazdených motorových vozidiel. V podstate sa dá zhrnúť, že žalobca formálne síce nepodniká, ale na dosahovaní zisku v rovnakom predmete podnikania, úročením dosiaľ získaných podnikateľských väzieb a zručností, sa stále aktívne podieľa, a to ako konateľ obchodnej spoločnosti, paradoxne, bez nároku na odmenu za výkon tejto zodpovednej funkcie a bez nároku na primeranú mzdu za výkon pracovných povinností v postavení zamestnanca. Odvolací súd poznamenáva, že krajský súd pri vyhodnotení dôkazov správne poukázal na súvislosť ohľadne personálneho prepojenia obchodnej spoločnosti JS-AUTO s.r.o. so žalobcom, a to v osobe jej jedinej spoločníčky, A. F., ktorej taktiež žalobca na základe darovacej zmluvy zo dňa 05.01.2011, v znení jej ďalších dodatkov, daroval nehnuteľnosti (č. l. 89).

Žalobca netvrdí a ani nepreukazuje, že je neschopný zo závažných zdravotných, rodinných alebo iných dôvodov, sám si svojou činnosťou zadovážiť prostriedky na dôstojné živobytie, ani svoje životné postavenie ako ťaživé nevníma, má kde bývať a deti, ktoré majetkovo zabezpečil, mu poskytujú potrebnú pomoc. Z kontextu jeho vyjadrení vyplýva, že má dobré rodinné zázemie a jeho životný štandard oproti obdobiu, kedy podnikal, sa neznižil a nie je ničím ohrozený. Predaj ostaného svojho bližšie neurčeného majetku a skladových zásob považuje za riešenie dlhov vzniknutých v súvislosti s podnikaním, avšak úhradu dlhov a použitie výťažku z predaja ostaného majetku, žalobca nepreukázal.

S prihliadnutím na uvedené, odvolací súd považuje žalobcom deklarovaný nulový príjem za výkon funkcie konateľa obchodnej spoločnosti, ktorý predstavuje ekonomickú hodnotu a deklarovanú minimálnu hodinovú mzdu za kvalifikovaný výkon práce, vzhľadom na jeho odborné skúsenosti v predmete činnosti v pozícii zamestnanca, za neadekvátne, v rozpore s dobrými mravmi. Je zrejmé, že je prejavom slobodnej vôle žalobcu, zotrvávať formálne v pozícii bez príjmu, resp. s nárokom na mzdu, nedosahujúcu ani stanovenú výšku minimálnej mesačnej mzdy, t.j. 352,- Eur za mesiac pre zamestnanca odmeňovaného mesačnou mzdou.

Katalóg hospodárskych a sociálnych práv zaručených Ústavou SR je kompatibilný s úpravou v širokom spektre zákonov platných v našom právnom poriadku, zabezpečením prístupu k súdnej ochrane prostredníctvom individuálneho oslobodenia od súdnych poplatkov podľa § 138 OSP nevynímajúc. Z účelu poskytovanej ochrany vyplýva, že táto vychádza z princípu pomoci slabším, ktorí nie vlastným pričinením a z vlastnej vôle odmietajú využiť svoje ústavné právo vlastniť majetok (čl. 20 Ústavy SR), alebo prijímať za vykonanú prácu alebo funkciu primeranú mzdu alebo odmenu.

Z tejto premisy vychádza aj odvolací súd pri vyhodnotení majetkových pomerov žalobcu, hoci formálne ním preukazovaných ako nedostatočných na zaplatenie súdneho poplatku. Preto odvolací súd, v kontexte s vyššie uvedenými súvislosťami, nepriznal žalobcovi oslobodenie od súdnych poplatkov v plnej výške, ale len v polovici poplatkovej povinnosti.

Vzhľadom na uvedené Najvyšší súd Slovenskej republiky napadnuté uznesenie krajského súdu podľa § 246c ods. 1 OSP a § 220 OSP zmenil tak, ako je uvedené vo výroku tohto uznesenia.

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v pomere hlasov 3:0 (§ 3 ods. 9 veta tretia zák. č. 757/2004 o súdoch o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom od 1. mája 2011).

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu opravný prostriedok nie je prípustný.